

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου
Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και
Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή –
Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

***ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ-
ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ Ε.Ε.Α
ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ***

***STUDY IN PRIMARY EDUCATION-
BASIC FORMS OF INTEGRATION OF CHILDREN
WITH SENIOR IN THE GENERAL SCHOOL***

της

Κουμαριανού Κωνσταντίνας (Α.Μ 330)

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1ος Επιβλέπων: Θεόδωρος Γούπος, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
«Δημόκριτος»

2ος Επιβλέπων: Διονύσιος Λουκέρης, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
«Δημόκριτος»

3ος Επιβλέπων: Παναγιώτης Ν. Μαντάς, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.
«Δημόκριτος»

Κομοτηνή/Αθήνα
2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία συζητείται το θέμα των ενταξιακών πρακτικών στην παράλληλη στήριξη των παιδιών που έχουν διαγνωστεί με προβλήματα στην εκπαιδευτική διαδικασία και χρήζουν υποστήριξη. Αρχικά πραγματοποιείται μια συνοπτική αναφορά του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, προσδιορίζονται οι χαρακτηριστικές περιπτώσεις ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών (δυσλεξία, αυτισμός, κινητικές αναπηρίες).

Στη συνέχεια προσδιορίζεται εννοιολογικά η ένταξη, επιτελείται ιστορική αναδρομή, αναφέρονται τα μοντέλα σχολικής ένταξης, παρουσιάζεται η παράλληλη στήριξη, το θεσμικό πλαίσιο της ένταξης και της παράλληλης στήριξης, καθώς και η έννοια της συμπερίληψης. Ιδιαίτερη σημασία έχει δοθεί στην καλή συνεργασία ανάμεσα στο δάσκαλο της τάξης και στον εκπαιδευτικό της παράλληλης στήριξης αλλά και στην εφαρμογή των καταλληλότερων μεθόδων διδασκαλίας. Παρουσιάζονται, επίσης τα οφέλη της ένταξης.

Στο ερευνητικό μέρος της εργασίας, συγκεντρώθηκαν και αναλύθηκαν πληροφορίες σχετικά με τις αντιλήψεις-στάσεις σχετικά με την ένταξη, τα πιθανά προβλήματα στην ενταξιακή διαδικασία.

(λέξεις κλειδιά: ένταξη, παράλληλη στήριξη, ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Autism Speaks. (2015). «*What is autism*»? Retrieved from <http://www.autismspeaks.org/what-autism>.

Hoffman, J. (2013, June). «*Autism Now*». Retrieved from http://professionallyspeaking.oct.ca/june_2013/features/autism.html.

Anderson, K. M. (2007). «*Tips for teaching: Differentiating instruction to include all students*». Preventing School Failure, 51(3), 49–54.

Harrower, J. K., & Dunlap, G. (2001). «*Including children with autism in general education classrooms: A review of effective strategies*». Behavior Modification, 25(5), 762-784.

Hart, J., & Whalon, K. (2011). «*Creating social opportunities for students with autism spectrum disorder in inclusive settings*». Intervention in School and Clinic, 46(5), 273-279.

Chandler-Olcott, K., & Kluth, P. (2009). «*Why everyone benefits from including students with autism in literacy classrooms*». The Reading Teacher, 62(7), 548-557.

Leach, D., & Duffy, M. L. (2009). «*Supporting students with autism spectrum disorders in inclusive settings*». Intervention in School and Clinic, 45(1), 31-37.

Volkmar, F., Carter, A., Grossman, J., & Klin, A. (1997). «*Social development in autism*». «*Handbook of autism and pervasive developmental disorders*» (2nded., pp.173–194). New York: Wiley.

Humphrey, N. (2008). «*Including pupils with autistic spectrum disorders in mainstream schools*». Support for Learning, 23(1), 41-47.

Ontario Ministry of Education. (2007). «*Effective educational practices for students with autism spectrum disorders*». Retrieved from <http://www.edu.gov.on.ca/eng/general/elemsec/speced/asdfirst.pdf>.

Eldar, E., Talmor, R., & Wolf-Zukerman, T. (2010). «*Successes and difficulties in the individual inclusion of children with autism spectrum disorder (ASD) in the eyes of their coordinators*». International Journal of Inclusive Education, 14(1), 97–114.

- Lindsay, S., Proulx, M., Thomson, N., & Scott, H. (2013). *«Educators' challenges of including children with autism spectrum disorder in mainstream classrooms»*. International Journal of Disability, Development and Education, 60(4), 347-362.
- Vakil, S., Welton, E., O'Connor, B., & Kline, L. (2009). *«Inclusion means everyone! The role of the early childhood educator when including young children with autism in the classroom»*. Early Childhood Education Journal, 36(4), 321-326.
- Smith, M. K., & Smith, K. E. (2000). *« "I believe in inclusion, but...": Regular education early childhood teachers' perceptions of successful inclusion»*. Journal of Research in Childhood Education, 14(2), 161-181.
- Segall, M. J., & Campbell, J. M. (2012). *«Factors relating to education professionals' classroom practices for the inclusion of students with autism spectrum disorders»*. Research in Autism Spectrum Disorders, 6(3), 1156-1167.
- Wilkerson, S. E. (2012). *«Assessing teacher attitude toward the inclusion of students with autism»*. (Dissertation, ProQuest, UMI Dissertations Publishing).
- McGregor, E., & Campbell, E. (2001). *«The attitudes of teachers in Scotland to the integration of children with autism into mainstream schools»*. Autism, 5(2), 189–207.
- Simpson, R. L., de Boer-Ott, S. R., & Smith-Myles, B. (2003). *«Inclusion of learners with autism spectrum disorders in general education settings»*. Topics in Language Disorders, 23(2), 116–133.
- Dooley, P., Wilczenski, F., & Torem, C. (2001). *«Using an activity schedule to smooth school transitions»*. Journal of Positive Behavior Interventions, 3(1), 57–61.
- Zanolli, K., Daggett, J., & Adams, T. (1996). *«Teaching preschool age autistic children to make spontaneous initiations to peers using priming»*. Journal of Autism and Developmental Disorders, 26(4), 407-422.
- Banda, D. R., Hart, S. L., & Liu-Gitz, L. (2010). *«Impact of training peers and children with autism on social skills during center time activities in inclusive classrooms»*. Research in Autism Spectrum Disorders, 4(4), 619-625.
- Baxter, P., Jack, S. (2008). *«Qualitative case study methodology: Study design and implementation for novice researchers»*. The Qualitative Report, 13(4), 544-559.

Hancock, D. R., & Algozzine, R. (2006). «*Doing case study research: A practical guide for beginning researchers*». New York, NY: Teachers College Press.

Τζουριάδου Μ., 1995, «*Παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση*». Προμηθέας. Θεσσαλονίκη.

Friend M., Cook L., 2003, «*Interactions: collaboration skills for school professionals*», New York.

Αγαλιώτης Γ., 2002, «*Μεθοδολογικές επιλογές συνεκπαίδευσης παιδιών με και χωρίς ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*». Παιδαγωγική επιθεώρηση. 33.

Νάνου Α., Δαδαμόγια Θ., Παναγιώτου Γ., Τραφαλή Μ., 2009, «*Η γνωστική-συμπεριφορική μέθοδος στην υπηρεσία της συνεκπαίδευσης*». 10ο πανελλήνιο συνέδριο γνωσιακών/συμπεριφοριστικών προσεγγίσεων σε παιδιά και εφήβους. Αθήνα.

Grigorenko E.L., 2001, «*Developmental dyslexia: an update on genes, brains, environments*». Journal of Child Psychology and Psychiatry

Δριδάκη, Α. & Κόλλια, Δ. (2013). «*Επίκτητη Δυσλεξία και παρουσίαση του Τεστ Ανίχνευσης της Δυσλεξίας στους Ενήλικες (DAST)*», Ιωάννινα.

Καρβούνης, Μ. (2007). «*Μαθησιακή και Ψυχολογική υποστήριξη παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες στη σχολική τάξη*», στο Μακρή-Μπότσαρη Ε., Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης, Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σελ. 72-83.

Μουζάκη, Α., Σπαντιδάκης, Ι., Βάμβουκας, Μ. κ.ά. (2007). «*Ανάπτυξη γνωστικών και ακαδημαϊκών δεξιοτήτων παιδιών με δυσκολίες μάθησης στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου*», στο Βλασσοπούλου.

Μ. & Γιαννετοπούλου, Α. & Διαμαντή, Μ. κ.ά., «*Γλωσσικές Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος στο πλαίσιο της σχολικής Μάθησης*». Αθήνα: Γρηγόρη, σελ. 39-51.

Παντελιάδου, Σ. (2007). «*Οικογένειες με παιδιά με Μαθησιακές Δυσκολίες*», στο Παντελιάδου Σ. & Μπότσας Γ., Μαθησιακές Δυσκολίες. Βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά. (στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις Μαθησιακές Δυσκολίες». Θεσσαλονίκη: Γράφημα, σελ.16-20.

Παυλίδης, Γ. (2000). «Δυσλεξία - μαθησιακές δυσκολίες: Αίτια - Διάγνωση – Αντιμετώπιση», στο Βάμβουκα, Μ.Ι. & Πεδιαδίτη, Α.Δ. (2000), Δύσκολες Μορφές Συμπεριφοράς στη Σχολική Τάξη. Ρέθυμνο. σελ. 53-81.

Βογινδρούκας Ι., Καλομοίρης Γ., Παπαγεωργίου Β., 2007, «Αυτισμός θέσεις και προσεγγίσεις», Αθήνα.

Βρυώνης Γ., Παιδιατρική, Εφύρα, 2014, Γενά Α., «Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές: Αξιολόγηση- Διάγνωση- Αντιμετώπιση», Έκδοση της συγγραφέως, Αθήνα, 2002.

Γκονέλα, Ε., 2006, «Αυτισμός: Αίνιγμα και πραγματικότητα. Από τη θεωρητική προσέγγιση στην εκπαιδευτική παρέμβαση: Για γονείς εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής και νηπιαγωγούς». Οδυσσέας, Αθήνα.

Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων, 2001, «Αναζητώντας τον μίτο της Αριάδνης», Αθήνα.

Κάκουρος Ε., Μανιαδάκη Κ., 2002, «Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων», Αναπτυξιακή προσέγγιση, Τυπωθήτω.

Καλύβα Ε., 2005, «Αυτισμός εκπαιδευτικές και θεραπευτικές προσεγγίσεις», Παπαζήση.

Παρασκευόπουλος Ν.Ι., 1980, Νοητική καθυστέρηση, Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Campion Quinn, 2010, «100 ερωτήσεις και απαντήσεις για τον αυτισμό», Μαλλιάρης, Θεσσαλονίκη.

Faherty C., Παπαγεωργίου Β., Παπαδοπούλου Ν., 1999, «Αυτισμός: Ένας ύμνος στην επικοινωνία. Κατανόηση του αυτισμού και των εκπαιδευτικών στρατηγικών», Ελληνική Εταιρία Προστασία Αυτιστικών Ατόμων, Αθήνα.

Baird, G., Charman, T., Cox, A., Baron-Cohen, S., Swettenham, J. et al. (2001). «Current topic Screening and surveillance for autism and pervasive developmental disorders». Arch Disease in Childhood 84:468-475.

Bayley, N. (1993). «Bayley Scales of Infant Development Manual, 2nd edition». Psychological Corporation, San Antonio, TX.

Βογινδρούκας, Ι. (2002). «Η Ανάπτυξη του Λόγου σε παιδιά με αυτισμό και βαριές διαταραχές της επικοινωνίας», Διδακτορική Διατριβή, Φ.Π.Ψ., Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

- Βογινδρούκας, Ι., Sherratt, D. (2005). «Οδηγός εκπαίδευσης παιδιών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές», Β' Έκδοση. Ταξιδευτής, Αθήνα.
- Cumine, V. Leach, J., & Stevenson, G. (2000). «*Autism in the Early Years. A Practical Guide*». David Fulton Publishers. London.
- Faherty C. (2003). «*Τι σημαίνει για μένα*»,; Ελληνικά Γράμματα.
- Frankel, F., Simmon, J. Q., & Richey, V. E. (1987). «*Reward value of prosodic features of language for autistic, mentally retarded and normal children*». Journal of Autism and Developmental Disorders, 17, 103-113.
- Frith U. (1994). «*Αυτισμός*», Ελληνικά Γράμματα.
- Gray, C. A. (1994). «*The new social story book*». Arlington: Future Horizons.
- Happe F. (2003). «*Αυτισμός- Σύγχρονη Ψυχολογική Θεώρηση*», Gutenberg.
- Κάκουρος Ε., Μανιαδάκη Κ. (2005). «*Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων: Αναπτυξιακή προσέγγιση*», Τυπωθήτω Γιώργος Δάρδανος, Αθήνα.
- Καλύβα Ε. (2005). «*Αυτισμός: Εκπαιδευτικές και Θεραπευτικές Προσεγγίσεις*», Παπαζήση. Αθήνα.
- Καμπανάρου Μ. (2007). «*Διαγνωστικά θέματα*».